

Foreign fighters – og truslen mod Danmark

19. november 2012

Sammenfatning

Der er set flere tilfælde af, at særligt yngre personer fra vestlige lande, herunder Danmark, rejser til konfliktområder, hvor de slutter sig til den lokale kamp og sammen med lokale oprørs- eller terrorgrupper deltager i en væbnet konflikt, herunder i Irak, Yemen, Afghanistan, Somalia og senest Syrien.

Et ophold i et konfliktområde er ikke nødvendigvis ensbetydende med et efterfølgende terrorangreb – eller forsøg herpå. Men det kan have et væsentligt radikaliserende potentiale ("hærdning"), som kan øge sandsynligheden for, at man er rede til at udføre en terrorhandling.

Tidligere danske terrrorsager viser, at personer, der har opholdt sig i konfliktområder og deltaget i kamphandlinger, opbygger militære færdigheder og kontakter til militante islamistiske netværk. Når disse personer vender tilbage til deres hjemlande, vil de have evne til og kunne være motiverede til at udføre terrorangreb.

Der ses en stigende tendens til overlap mellem kriminelle og militante islamistiske miljøer, eksempelvis hos udrejste danskere til Syrien, der har en kriminell baggrund fra bandemiljøer og samtidig har forbindelse til militante islamistiske miljøer.

1. Indledning

Foreign fighter-fænomenet opstod i nyere tid i Afghanistan 1979-1988, hvor en mindre gruppe personer fra den arabiske verden deltog i kamphandlinger mod de sovjetiske styrker i landet. Disse foreign fighters kom til at udgøre kernen af det, der senere blev al-Qaida. Med den amerikansk-ledede invasion af Irak i 2003 blev foreign fighter-fænomenet en massiv udfordring for vestlige efterretningstjenester, idet en del personer også fra vestlige lande tog til Irak for at kæmpe imod koalitionen.

I dag deltager foreign fighters i en række konflikter i den muslimske verden, herunder i Irak, Yemen, Afghanistan, Somalia og senest i Syrien.

Der er set flere tilfælde af, at særligt yngre personer fra Skandinavien rejser ud til konfliktområder, hvor de slutter sig til den lokale kamp og side om side med lokale oprørs- eller terrorgrupper deltager i en væbnet konflikt.

2. Hvem vil kæmpe andres krig?

Ved en foreign fighter forstås en tilrejsende til et konfliktområde, hvor vedkommende deltager i et væbnet oprør eller i en væbnet konflikt. Deltagelsen er som oftest ringe betalt eller helt ulønnet, og der kæmpes sammen med lokale.

Beslutningen om at rejse til et konfliktområde kan være ideologisk motiveret, herunder hvile på en opfattelse af, at et muslimsk territorium er okkuperet, eller at den lokale befolkning udsættes for overgreb eller undertrykkelse. Nogle militante islamistiske ideologer argumenterer for, at forpligtelsen til med våben i hånd at bekæmpe "islams fjender" påhviler den enkelte muslim, og at opfyldelsen af denne pligt er en betingelse for at kunne regne sig selv for muslim. Den indflydelsesrige ideolog Abdallah Azzam, som af mange anses for at være al-Qaidas åndelige fader, argumenterede således for, at voldelig jihad er en ubetinget pligt, som påhviler enhver muslim, og som tilsidesætter almindelige religiøse pligter.

Herudover kan det "at komme i kamp" og få adgang til våben i sig selv være attraktivt, og udsigten til "eventyr" kan udgøre hovedmotivationen. Karakteren af mediedækningen af en konflikt kan bidrage til motivationen. Nogle konfliktsituationer, som for eksempel oprøret mod regimerne i Libyen og i Syrien, anses som legitime, også af mange ikke-islamister, og oprørerne

fremstilles ofte i et heroisk lys.

Også visse militante islamistiske fora på internettet kan inspirere til deltagelse i konfliktområder. Flere terrorgrupper har decideret opfordret personer til at komme til en konfliktzone med henblik på at kæmpe. Det gælder eksempelvis den somaliske terrorgruppe al-Shabaab, hvor vestlige foreign fighters optræder i propaganda-videoer, der har til formål at rekruttere vesterlændinge til kampen i Somalia.

Adgangen til konfliktområderne bliver ofte faciliteret af militante islamistiske netværk, som bidrager med hjælp til rejseruter og kontaktpersoner i vanskeligt tilgængelige områder.

Foreign fighters er bl.a. blevet brugt til at gennemføre selvmordsangreb, hvilket i særlig grad var tilfældet under Irak-konflikten i 2006-2007, da tilstrømningen af foreign fighters var på sit højeste.

3. Syrien – den nye destination.

CTA har kendskab til, at personer med fast ophold i Danmark er rejst til Syrien for at deltage i kampen mod al-Assad-styret. Det er karakteristisk for flere af de udrejste, at de ikke er kendt som militante islamister, men har forbindelse til militante islamistiske miljøer i Danmark. Samtidig har flere af personerne en kriminel baggrund fra bl.a. bandemiljøer.

Der er indikationer på, at tilrejsende personer i Syrien har tilsluttet sig eller haft til hensigt at tilslutte sig den al-Qaida-relaterede militante islamistiske gruppe Nusra-Fronten. Nusra-fronten har ifølge åbne kilder gennemført op mod 30 selvmordsangreb siden december 2011.

4. Konsekvenserne for terrortruslen mod Danmark

Blandt andet på grund af svækkelsen af al-Qaida's øverste ledelse er der sket en øget regionalisering af terrortruslen, hvor regionale terrorgrupper i Mellemøsten og Nordafrika har fået mere selvstændighed og autonomi. Disse grupper har større fokus på lokale forhold og mål i regionen – og i mindre grad fokus på vestlige mål. Men selvom der på kort sigt er tale om et lokalt fokus, vurderer CTA, at visionen om etablering af et islamisk styre fortsat består som en del af den overordnede strategi, også blandt de regionale terrorgrupper. Vejen til dette mål vil også kunne legitimere angreb på vestlige interesser eller

mål, der opfattes som hindringer på vejen mod realiseringen af et islamisk styre.

CTA vurderer, at personer, der rejser til konfliktområder, og dér optræder som foreign fighters, kan få indflydelse på terrortruslen i Danmark.

Et ophold i et konfliktområde er ikke nødvendigvis ensbetydende med et efterfølgende terrorangreb eller forsøg herpå. Men det kan have et væsentligt radikaliserende potentiale ("hærdning"), som kan øge sandsynligheden for, at man er rede til at udføre en terrorhandling, også selvom man ikke tidligere har haft tilknytning til militante islamistiske miljøer. Militante islamister kan under et ophold i et konfliktområde søge at overbevise den udrejste om, at anvendelse af vold mod det, de ser som islams fjender, er legitimt, ikke alene i den lokale konflikt, men også globalt.

Tidligere danske terrorsager viser, at militante islamister, der har opholdt sig i konfliktområder og deltaget i kamphandlinger, opbygger militære færdigheder og kontakter til militante islamistiske netværk. Når disse personer vender tilbage til deres hjemlande i Vesten, herunder f.eks. Danmark, vil de have evne til og kunne være motiverede til at udføre terrorangreb. Det kan ske på opdrag af og understøttet af etablerede militante islamistiske netværk eller ved et såkaldt solo-terrorangreb, hvor der ikke nødvendigvis er tale om fast tilknytning til et bestemt netværk eller lignende.

Hertil kommer, at nogle af de udrejste etablerer sig i konfliktområderne, opbygger netværk til militante islamistiske grupper og skaber en base, hvorfra de faciliterer flere tilrejsende, herunder også danskere, til området. Dette øger risikoen for, at flere personer opbygger evne og motivation til at udføre et terrorangreb mod Vesten, herunder Danmark.

Endelig vil udrejste militante islamister, der har taget ophold i konfliktområder, *derfra* kunne planlægge angreb mod deres hjemlande, eventuelt med bistand fra netværk såvel i konfliktzonen som i hjemlandet.